

## Svarīgi norādījumi

Tā iemesla dēļ, lai tiktu nodrošināta teksta labāka izlasīšana mēs atsakamies katrā no gadījumiem no sieviešu un vīriešu dzimtes formas izmantošanas. Tādā apmērā, kādā tiek izmantotas vidējās vai arī vīriešu dzimtes apzīmējumi, ir ar tiem domātas kā sieviešu tā arī vīriešu dzimuma personas.

Drošības kontroles var aizkavēt ieeju tiesas telpās. Lūdzu, ņemiet to vērā laika plānošanā.

Ieiet bez šķēršļiem visās tiesas telpās ne vienmēr ir iespējams. Ja Jums ir nepieciešama ieeja bez šķēršļiem, lūdzu, apvaicajieties pirms tiesas sēdes par ieejas iespējām.

1. Kā liecinieks Jūs pildāt svarīgu valsts pilsoņa pienākumu. Sniedzot liecību, Jūs varat būtiski veicināt to, ka tiesa pieņem taisnīgu nolēmumu. Pat tad, ja Jūs uzskatāt, ka plašu informāciju nevarat sniegt, Jūsu ierašanās tiesā ir nepieciešama lietas patieso apstākļu konstatēšanai. Ja Jūsu rīcībā ir kādi pieraksti un citi dokumenti, kas Jums atvieglos sniegt atbildes uz jautājumiem, lūdzu, ierodoties norādītajā datumā sniegt liecību, ņemiet šos dokumentus līdz. Jums jāierodas sniegt liecību arī tādā gadījumā, ja Jūs vienreiz jau šajā lietā esat sniedzis liecību.

Sīkāku informāciju Jūs atradīsiet lieciniekiem paredzētajā norādījumu lapā „*Zeugen gesucht!*“ (“Meklējam lieciniekus!”), ko Jūs varat lejupielādēt Interneta vietnē <http://www.mj.niedersachsen.de>.

2. Lieciniekam, kurš norādītajā datumā bez attaisnojuma neierodas tiesā, ir jāsedz izmaksas, kas radušās viņa neierašanās dēļ. Vienlaikus viņam ir jāmaksā administratīvais sods, kura maksimālā summa ir 1.000 euro un, ja liecinieks šo sodu nesamaksā, viņam var piespriest administratīvo ieslodzījumu ar maksimālo termiņu sešas nedēļas. Liecinieku var atvest uz tiesu arī piespiedu kārtā.
3. Liecinieka neierašanās gadījumā par pamatotu attaisnojumu uzskatāms tikai svarīgs iemesls (piem., smaga slimība). Ja Jūs uzskatāt, ka svarīga iemesla dēļ nevarēsiet ierasties norādītajā datumā sniegt liecību, lūdzu, nekavējoties paziņojiet to, norādot neierašanās iemeslu. Norādītais neierašanās iemesls Jums jāpierāda ar ārsta izziņu vai cita veida izziņu. **Darbnespējas lapa nav pietiekams pierādījums.** Ārsta izziņā nepieciešams norādīt, ka Jūs **neesat spējīgs piedalīties tiesas sēdē un veikt braucienus.** Tiesa pārbaudīs Jūsu sniegto informāciju. Ja Jūs nesāņemsiet no mums citu informāciju, tad Jums jāņem vērā šajā tiesas uzaicinājumā norādītā informācija.
4. Lūdzu, **tūlīt** pēc tiesas uzaicinājuma saņemšanas paziņojiet mums, vai ir kādi apstākļi, kādēļ Jūsu ierašanās tiesā ir saistīta ar **īpaši lielām** izmaksām. Tas varētu būt gadījumā, ja datumā, kurā Jums jāierodas tiesā, Jums ir paredzēts doties iepriekš pasūtītā ceļojumā un sakarā ar ierašanos tiesā Jūs šajā ceļojumā nevarat doties, bet atteikums ir saistīts ar lielām izmaksām. Lūdzu **nekavējoties** paziņojiet tiesai, ja Jūs esat pašnodarbinātais un ierašanās tiesā Jums rada izdevumus, kas saistīti ar aizvietošanu darbā Jūsu uzņēmumā, tāpat paziņojiet, ja Jums rodas vairāku darba dienu ienākumu zaudējums, lūdzu, pievienojiet arī attiecīgus dokumentus.
5. **Lūdzu, nekavējoties paziņojiet, ja Jums ir jābrauc uz tiesu no citas pilsētas, nevis no tiesas uzaicinājumā minētās, tādēļ, ka, nenorādot šo faktu, Jums var tikt aprēķināta mazāka zaudējumu atlīdzības summa.**
6. Lūdzu, nekavējoties paziņojiet par Jūsu dzīvesvietas adreses maiņu, lai mēs jebkurā laikā varam ar Jums sazināties.

7. Ja Jūs iesniegsiet attiecīgu pieprasījumu, saskaņā ar Tiesu atlīdzības un kompensāciju likuma (*Justizvergütungs- und -entschädigungsgesetz*) normām Jums tiks atlīdzināti zaudētie darba ienākumi, kā arī mājsaimniecībai radītie zaudējumi, zaudējumi, ko radījis laika patēriņš sakarā ar braucienu uz tiesu, tāpat Jums tiks segtas arī ceļa izmaksas un citi izdevumi.

Tiesības uz zaudējumu atlīdzināšanu Jūs vairs nevarēsiet izmantot, ja Jūs mutiski vai rakstiski nepieprasīsiet šo atlīdzību **trīs mēnešu laikā** pēc laikposma, kurā Jūs atrodaties liecinieka statusā, Tiesas uzaicinājumā minētās tiesas kancelejā. Ja laikposms, kurā Jūs esat liecinieka statusā, beidzas ātrāk nekā paredzēts, tad iepriekš minēto termiņu sāk skaitīt no datuma, kurā Jums tiek paziņots, ka tiesā vairāk nav jāierodas. Ja Jums kādā tiesvedības stadijā ir jāierodas tiesā vairākas reizes, tad visus iepriekš minētos termiņus sāk skaitīt no datuma, kurā Jūs attiecīgajā tiesvedības stadijā pēdējo reizi sniedzāt liecību.

8. Zaudēto darba ienākumu summa Jums ir jāpierāda ar attiecīgiem dokumentiem. Darba ņēmējiem ir jāiesniedz darba devēja izziņa par parasto darba samaksas bruto summu (arī tad ja ir noteikta mēnešalga), par parasto darba stundu skaitu, par to, cikos sākās un beidzās darba laiks, kā arī par to, vai darba ienākumu zudums ir radies tikai darba laika kavējuma dēļ liecības sniegšanas datumā, vai arī darba ņēmējs nav bijis darbā pirms un pēc tam. Pielikumā ir pievienots atbilstošais formulārs.

Ja Jūs esat pašnodarbinātais, brīvās profesijas pārstāvis, tad Jums ir jāiesniedz citi dokumenti (piem., kvīts par izdevumiem sakarā ar Jūsu aizvietošanu veikalā, reģistrācijas apliecība, amatnieka apliecība).

Tiesa sedz zaudēto darba ienākumu bruto summu, ieskaitot sociālās iemaksas, ko veic darba devējs, par visu laiku, kurā Jūs sniežat liecības tiesā, bet ne vairāk kā par desmit stundām dienā un maksimālā summa ir 21 euro par 1 stundu.

9. Tiesa sedz citus izdevumus tikai tad, ja Jūs iesniedzat attiecīgus dokumentus (piem., sabiedriskā transporta biļetes, kvīti par izdevumiem, kas saistīti ar mazgadīgu bērnu aprūpi Jūsu prombūtnes laikā).

Ja tiek izmantots sabiedriskais transports, kas nodrošina regulāru satiksmi, tad tiesa Jums saskaņā ar likuma normām atlīdzina tikai faktiskos izdevumus.

Ja Jūs izmantojat savu automobili vai automobili, kas nodots Jums lietošanā bez atlīdzības, tad tiesa Jums atlīdzina 0,25 euro par katru nobraukto kilometru, pieskaitot radušās papildu izmaksas (piem., maksu par novietošanu stāvvietās). Ja Jūs izmantojat citas personas automobili, Jums tiek segti faktiskie izdevumi līdz maksimālajai izdevumu summai, kāda rastos, ja Jūs izmantotu Jums piederošu transportlīdzekli, pieskaitot šai summai papildu izdevumus skaidrā naudā.

Ceļa izmaksas, kuru summa pārsniedz iepriekš minēto, tiek atlīdzinātas, ja tādejādi var tikt ietaupītas lielākas atlīdzības summas, kas tiesai būtu jāmaksā, vai ja šie izdevumi Jums ir nepieciešami īpašu apstākļu dēļ.

Izdevumi, no kuriem liecinieks varēja izvairīties, netiek atlīdzināti.

10. Ja Jūs paredzat, ka Jums būs augstas ceļa izmaksas vai citi lieli izdevumi, tad, iesniedzot attiecīgu lūgumu, tiesa var Jums piešķirt avansu ceļa izdevumu segšanai.

Šādu lūgumu Jūs varat iesniegt vēstules galvā minētajā tiesā, steidzamos gadījumos arī tiesā, kuras apgabalā atrodas Jūsu dzīvesvieta. Lūdzu, izsūtiet šādu lūgumu tūlīt pēc tiesas uzaicinājuma saņemšanas.

11. Pie dažām tiesām ir izveidota sociālā iestāde, kas sniedz lieciniekiem palīdzību pirms un pēc liecības sniegšanas. Tā kā pie visām tiesām nav šādas iestādes, tad mēs iesakām Jums iepriekš iegūt informāciju, vai Jūsu tiesas uzaicinājumā norādītajai tiesai ir šāda veida iestāde.

- Norādījumi cietušajiem un/vai blakus prasības iesniedzējiem:**

Uz lietās, kas attiecas uz naudas sodiem, cietušajiem attiecas tikai 13., 18. un 19. punkts.

12. Ja lieta attiecas uz cietušo, tad, iesniedzot attiecīgu lūgumu, cietušajam tiek paziņots par tiesvedības beigām, kā arī sniegta informācija par galvenās tiesas sēdes vietu un datumu, tāpat arī sniegta informācija par to, kāda apsūdzība ir izvirzīta nodarījuma izdarītājam, kā arī paziņots tiesas nolēmums. Cietušie var pieprasīt informāciju par to, vai notiesātajam ir noteikts aizliegums nesazināties un netikties ar cietušo. Ja cietušais nepārvalda vācu valodu, uz cietušā lūgumu informāciju par galvenās tiesas sēdes vietu un datumu tiesa var paziņot cietušajam saprotamā valodā.

Pēc cietušā lūguma tiesa viņu informē par to, vai ir izdots rīkojums par to, ka aizdomās turētajam vai notiesātajam tiek piemērotas ar brīvības atņemšanu saistītas sankcijas, vai arī izbeigta šādu sankciju piemērošana, tāpat par to, ka notiesātajam pirmoreiz, vai arī atkārtoti tiek piešķirti soda izpildes atvieglojumi vai arī atvaļinājums, tiesa sniedz šo informāciju, ja cietušā intereses ir pietiekami pamatotas un attiecīgās personas aizsardzības vērtās intereses nav svarīgākas (Vācijas Kriminālprocesa kodeksa 406.d pants). Likumā paredzētajos izņēmuma gadījumos cietušajam savas intereses nav jāpamato, jo viņam ir tiesības saņemt šādu informāciju. Pēc cietušā lūguma viņam paziņo, ka aizdomās turētais vai notiesātais ir izvairījies no brīvības atņemšanas soda izpildes, kā arī sniedz informāciju par pasākumiem, kādi šajā gadījumā ir veikti cietušā aizsardzībai.

Lūdzu, ņemiet vērā, ka iepriekš minēto informāciju Jūs varat arī nesaņemt, ja Jūs neuzturaties dzīvesvietā, kuras adrese ir paziņota tiesai.

Ja cietušais ir izvēlējis par savu aizstāvi tiesā advokātu, ja tiesa cietušajam ir piesaistījusi advokātu pēc savas izvēles vai, ja cietušo tiesā pārstāv advokāts, tad iepriekš minēto informāciju tiesa ziņo šīm personām.

13. Ja cietušais pamato savas intereses, tad viņam ir tiesības ar advokāta starpniecību iepazīties ar lietas materiāliem, vai iegūt noteiktu dokumentu norakstus, kas ietverti lietas materiālos, tāpat aplūkot tiesas glabājumā esošus pierādījumus, ja aizdomās turētās personas vai citu personu aizsardzības vērtās intereses nav svarīgākas (Vācijas Kriminālprocesa kodeksa 406.e pants).
14. Cietušajam ir tiesības uz sava rēķina izmantot advokāta pakalpojumus, kurš kopā ar cietušo piedalās pratināšanā un advokāts drīkst izmantot noteiktas cietušajam pienākošās tiesības.

Ja cietušais iesniedz attiecīgu lūgumu, sniedzot liecību tiesā, liecības sniegšanā var piedalīties arī cietušā uzticības persona, izņemot gadījumu, ja tas rada draudus izmeklēšanas mērķim (Vācijas Kriminālprocesa kodeksa 406.f pants).

15. Saskaņā ar Vācijas Kriminālprocesa kodeksa 395. pantu, personas, kurām ir tiesības celt civilprasības, nepaziņojot par saistību ar attiecīgo krimināllietu, var izmantot advokāta pakalpojumus arī pirms prokuratūra ceļ prasību šajā krimināllietā, arī šos civilprasītājus var pārstāvēt advokāts. Šīm personām ir tiesības piedalīties galvenajā tiesas sēdē, šādas tiesības tāpat ir gadījumos, ja šīs personas ir jānopratina kā liecinieki. Arī personas ar tiesībām celt civilprasības, drīkst piedalīties galvenajā tiesas sēdē.

16. **Cietušo tiesības ārpus kriminālprocesa ietvariem (Vācijas Kriminālprocesa kodeksa 406.j pants):**

- a) Ja cietušais saistībā ar noziedzīgo nodarījumu ir tiesīgs celt prasījumu saistībā ar īpašuma tiesību normām, cietušais var izvirzīt šo prasījumu kriminālprocesā pret aizdomās turēto personu saskaņā ar Vācijas Kriminālprocesa kodeksa 403. –

406.c pantu un Likuma par nepilngadīgo lietu tiesām (*Jugendgerichtsgesetz, JGG*) 81. pantu, ja šis prasījums ir piekritīgs attiecīgajai tiesai un nav vēl izvirzīts civilprocesā. Attiecīgu pieteikumu var iesniegt tiesā rakstiski vai arī mutiski tiesas kancelejā, kancelejas darbinieks to noformē protokola veidā, prasījumu var pieteikt arī mutiski galvenās tiesas sēdes laikā, pirms ir sākušās tiesas debātes. Pieteikumā jānorāda prasījuma tiesību pamats un prasījuma priekšmets, kā arī jāmin pierādījumi. Ja cietušais iesniedz attiecīgu lūgumu, viņam tiek sniegts finansiāls atbalsts advokāta pakalpojumu izmaksu segšanai.

b) Cietušais var saskaņā ar

- Likumu par aizsardzību pret vardarbību (*Gewaltschutzgesetz*) pieprasīt izdot rīkojumus pret aizdomās turēto,
- Likumu par zaudējumu atlīdzināšanu cietušajiem (*Opferentschädigungsgesetz*) izvirzīt prasījumu par nodrošināšanu un
- valsts vai federālo zemju administratīvo tiesību normām izvirzīt prasījumus par kaitējuma kompensāciju.

c) Cietušais tāpat var saņemt šādu atbalstu un palīdzību no iestādēm, kas sniedz atbalstu noziedzīgos nodarījumos cietušām personām:

- konsultācijas,
- palīdzību apmešanās vietas meklējumos vai iespēju apmesties sociālā iestādē, kur tiek nodrošināta aizsardzība vai
- ārstniecisku pakalpojumu piedāvājumus, piemēram, ārsta vai psiholoģisko palīdzību vai citu pakalpojumu piedāvājumus psiholoģijas un sociālā jomā.

#### 17. **Cietušā tiesības kriminālprocesa ietvaros (Vācijas Kriminālprocesa kodeksa 406.i pants):**

a) Saskaņā ar Vācijas Kriminālprocesa kodeksa 395., 396. pantu vai Likuma par nepilngadīgo lietu tiesām 80. panta 3. daļu, cietušais var pievienoties tiesas izvirzītajai apsūdzībai kā civilprasītājs un

- saskaņā ar Vācijas Kriminālprocesa kodeksa 397.a pantu lūgt norīkot viņam advokātu vai arī piešķirt finansiālu atbalstu tiesas izdevumu segšanai un
- saskaņā ar Vācijas Kriminālprocesa kodeksa 397. panta 3. daļu un Konstitūtīvā likuma par tiesu varu (*Gerichtsverfassungsgesetz, GVG*) 185. un 187. pantu lūgt nodrošināt kriminālprocesa laikā tulka/tulkotāja pakalpojumus.

b) Cietušajam tāpat ir šādas tiesības:

- viņš var izvirzīt kriminālprocesā prasījumus saistībā ar īpašuma tiesību normām saskaņā ar Vācijas Kriminālprocesa kodeksa 403. - 406.c pantu un Likuma par nepilngadīgo lietu tiesām 81. pantu,
- ja prokuratūra un tiesa cietušo pratinā liecinieka statusā, cietušais var izvirzīt prasījumus par izdevumu atlīdzināšanu saskaņā ar Tiesu atlīdzības un kompensāciju likumu,
- saskaņā ar Vācijas Kriminālprocesa kodeksa 155.a pantu viņš var vienoties par kaitējuma kompensāciju, noslēdzot mierizlīgumu nodarījuma izdarītāja un cietušā attiecību ietvaros, kā arī
- saskaņā ar Vācijas Kriminālprocesa kodeksa 158. pantu cietušais var iesniegt paziņojumu par noziedzīgu nodarījumu vai iesniegt sūdzību kā cietušais.

Civilprasītāji, kuru prasības tiesa ir atzinusi par pieļaujāmām, ja pastāv Vācijas Kriminālprocesa kodeksa 397.a pantā paredzētie nosacījumi, saistībā ar civilprasību var lūgt tiesu piesaistīt viņiem advokātu.

Cietušajiem ir nodrošināta iespēja saņemt atbalstu un palīdzību no cietušo aizsardzības iestādēm. Šīs iestādes sniedz arī informāciju par psihologa palīdzību un sociālo atbalstu tiesas procesa laikā.

18. Lejassaksijas federālajā zemē (*Niedersachsen*) palīdzības sniegšanai noziedzīgos nodarījumos cietušajiem u.c. cita veida cietušajiem cita starpā ir izveidoti fonda *Opferhilfe Niedersachsen* biroji palīdzības sniegšanai (*Opferhilfebüro*).

Biroji palīdzības sniegšanai cietušajiem piedāvā šādus pakalpojumus: psihiski-sociālo aprūpi un konsultācijas, šie biroji palīdz atrast cita veida palīdzības un konsultāciju piedāvājumus, pavada cietušos uz tiesu, citām iestādēm, advokāta un ārsta apmeklējumu laikā, kā arī palīdz uzrakstīt iesniegumus. Cietušie saņem arī informāciju par finansiāla atbalsta iespējām un savām tiesībām.

Biroji palīdzības sniegšanai cietušajiem ir šādās pilsētās:

*Aurich, Braunschweig, Bückeburg, Göttingen, Hannover, Hildesheim, Lüneburg, Oldenburg, Osnabrück, Stade un Verden.* Jūsu dzīvesvietas tuvumā esošā biroja adresi, kontaktpersonu un darba laiku Jūs atradīsiet šajā adresē [www.opferhilfe.niedersachsen.de](http://www.opferhilfe.niedersachsen.de).

Fondam *Opferhilfe Niedersachsen* ir cieša sadarbība ir biedrības WEISSER RING e.V. ([www.weißer-ring.de](http://www.weißer-ring.de)) biroju Lejassaksijas federālajā zemē (*Landesbüro Niedersachsen*). Arī reģionos darbojas daudzas citas iestādes, kas sniedz palīdzību cietušajiem.

19. Sīkāku informāciju Jūs varat atrast arī Federālās tieslietu ministrijas izdotajā īpašajā brošūrā (*Opferfibel*), lejupielādējot to Interneta vietnē <http://www.bmju.de/opferschutz>.
20. Visa kriminālprocesa laikā cietušais var pieprasīt tulka pakalpojumus, ja cietušais nepārvalda vācu valodu un ja viņam ir dzirdes vai runas traucējumi. Cietušais var pieprasīt arī rīkojumu par brīvības atņemšanas sodu, apsūdzību, rīkojumu par sodu un spriedumu, kas vēl nav stājušies spēkā, rakstiskus tulkojumus.